

Amerikan Board Misyonerlik Örgütüne Dair Çalışmaların Bibliyometrik Analizi

Bibliometric Analysis of Studies on the American Board Missionary
Organization

Büşra SAATCİ İZCİ – Hicran Hanım HALAÇ

Doktora Öğrencisi, Eskişehir Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı / PhD Student, Eskişehir Technical University Graduate
Education Institute Department of Architecture, busrasaatci@eskisehir.edu.tr, Orcid
ID: 0000-0003-2478-5597

Prof. Dr., Eskişehir Teknik Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Mimarlık
Bölümü / Prof. Dr., Eskişehir Technical University, Faculty of Architecture and
Design, Department of Architecture, hhhalac@eskisehir.edu.tr, Orcid ID:0000-0001-
8046-9914

Makale Bilgisi	Article Information
Makale Türü – Article Type	Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi – Date Received	2 Kasım / November 2022
Kabul Tarihi – Date Accepted	20 Mart / March 2022
Yayın Tarihi – Date Published	23 Mart / March 2022
Yayın Sezonu	Mart
Pub Date Season	March

Atf / Cite as: Saatci İzci, B. – Halaç, H. H. (2022), Amerikan Board Misyonerlik
Örgütüne Dair Çalışmaların Bibliyometrik Analizi/Bibliometric Analysis of The
American Board Missionary Organization. Turkish Academic Research Review, 7
(1), 97-118. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tarr/issue/68995/1017465>

İntihal / Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal
içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees
and confirmed to include no plagiarism. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tarr>

Copyright © Published by Mehmet ŞAHİN Since 2016- Akdeniz University, Faculty
of Theology, Antalya, 07058 Turkey. All rights reserved.

Amerikan Board Misyonerlik Örgütüne Dair Çalışmaların Bibliyometrik Analizi

Büşra SAATCİ İZCİ – Hicran Hanım HALAÇ

Öz

Çeşitli uluslara ve aynı zamanda üç ilahi dine dair önemli mekanlara ev sahipliği yapan Osmanlı Devleti, misyonerlik örgütleri için ideal alan olarak görülmüştür. Osmanlı Devleti’ni bu gibi nedenlerle faaliyet alanına dahil eden örgütlerden birisi olan ve 1810 yılında Bostan’da kurulan American Board of Commissioners for Foreign Missions (ABCFM) kısa adı ile Amerikan Board, 1820 yılında Osmanlı Devleti’ne iki misyoner ile İzmir’den giriş yapmıştır. Protestan örgüt Osmanlı Devleti’ne giriş yaptığı tarihten itibaren geniş bir alana yayılmış ve bundan dolayı Osmanlı Devleti’ni Batı Türkiye Misyonu, Doğu Türkiye Misyonu, Merkez Türkiye Misyonu ve Avrupa Türkiye Misyonu adlarıyla dört misyon bölgesine ayırmıştır. Çalışma, Amerikan Board örgütüne dair yapılan makale çalışmalarının tespitini ve tespit edilen makalelerin bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenmesini amaçlamaktadır. Amaç doğrultusunda açık erişimli üniversite kütüphanelerinde “Amerikan Koleji”, “Amerikan Board”, “ABCFM” ve “Amerikalı Misyoner” anahtar kelimeleri ile arama yapılmış ve 2000-2021 tarihleri arasında yayınlanmış olan 120 adet makaleye ulaşılmıştır. Makalelerde; yayın yapılan yıl, yazar adı ve yazarların yayın sıklığı, yazarların uzmanlık alanları, yazarların unvanları, yazarların bağlı olduğu kurum, anahtar kelime sayısı ve anahtar kelimeler, sayfa sayısı, kullanılan kaynak sayısı, örgütün faaliyet alanlarına yönelik konu dağılımı, örgütün ele alındığı ülke/il adları, örgüte ait yapı adları tespit edilmiş ve sonrasında elde edilen bu veriler değerlendirilmiştir.

Amerikan Board örgütüne dair bugüne kadar yapılan çalışmalar hakkında bir bakış sunan bu çalışmada elde edilen verilerin literatüre katkı sağlayarak ilerleyen dönemlerde yapılacak çalışmalara altlık oluşturması hedeflenmiştir. Aynı zamanda bu çalışma, çalışma kapsamı dahilindeki tarihlerden sonra yapılacak olan çalışmalarla karşılaştırma imkanı sunarak konunun ele alınış yoğunluğunun ve ele alış biçimindeki değişim durumunun analizi sağlanabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Misyonerlik, Amerikan Board, ABCFM, Amerikan Koleji, Bibliyometrik Analiz Yöntemi.

Bibliometric Analysis of Studies on the American Board Missionary Organization

Abstract

The Ottoman Empire, which consists of houses with various as well as three divine meals and dairy farms, are used as ideal areas for people. The American Board, which was one of the organizations involved in such facilities of the Ottoman Empire, and in 1810 in Bostan with the short name of the US Foreign Missionaries Board

(ABCFM), 1820, from two missionaries to the Ottoman Empire, from two missionaries to the situation on the ground. did it to the state. From the entrance to the Protestant Ottoman Empire, a wide area and thus the Ottoman Turkey Mission, the East Turkey Mission, the West Turkey Mission, the Turkey Mission, and the European Mission.

The study aims to analyze the business analysis made to the American Board of Directors organization and the methodological analysis of the identified articles. The aim was to search open access universities with the keywords "American College", "American Board", "ABCFM" and "American Missionary" and found 120 articles published between 2000-2021. In the articles; the year published, the authors' publications, the authors' domains, the titles of the authors, the institution the authors are affiliated with, the number of words and keywords, the number of sources used, the subject for the group's activities, the country/province names that are boldly discussed, the structure names of the organization acquired and obtained. evaluated in this way.

With a perspective on the studies carried out during the training activities, it is aimed that the Board will create training on the training that is made use of the data obtained from these training. The same can be done at the same time and in practice after the selections are made in the sun, which can be compared with those in the date range within the scope of the study.

Keywords: Missionary, American Board, American College, ABCFM, Bibliometric Analysis.

Structured Abstract

In the studies carried out to the American Board, a Protestant missionary organization, to identify studies and to research education with the bibliometric analysis method.

For the year 2021, December University, Ege University, Marmara University, Hacettepe University, Uludağ University, Sakarya University, Istanbul University, Akdeniz University, and Eskişehir Technical University have titles and words "American Board", "American College", ABCFM, and Screened separately, except for "American Missionary". Searches have reached the number of articles in the university. It has a publication because university libraries have different databases. Some of the same is automatically parsed by the system, some by us. 173 were recorded in this record. 173 articles were not used by people who read 120 articles that were not related to their design, addressed different missionary organizations or were not composed of people who were only included in the study of the American Board. In the articles; Published year, authors' publications, authors' domains, authors' titles, the institution the authors are affiliated with, the number of words and keywords, the number of sources used, the subject for the group's activities, the number of sources used, the subject for the group activities, the country/province names of the target addressed, the structure names belonging to the organization were acquired and evaluated in this way.

The publication dates of the identified articles on the subject are between 2000 and 2021. The year with the highest number of articles published was 2018 with 11.66%, and the year with the least number of articles was 2004 and 2006 with a rate of 0.83%. Considering the journals in which the articles were published, it was seen that the rate

of journals with more than one publication was 51,66%. The most published journal is Turkish Studies with 11.66%.

Considering the number of authors in the articles, it was determined that 87.50% had one author, 11.66% had two authors, and 0.83% had four authors. When the authors' names in the articles were examined, 94 different authors were reached. It has been determined that 20 authors have more than one article on the subject, while 74 authors have one article each. It was seen that the author who published the most articles on the subject with a rate of 7.44%, with seven, was Faruk Taşkın. When the fields of expertise of the authors in the articles were examined, it was determined that the highest rate of 67.02% was in the field of history. When the titles of the authors were examined, it was seen that the authors with the title of associate professor at the highest rate of 37.23% published articles on the subject. The institutions that the authors of the article are affiliated with were examined and 60 different institutions were found. The institution with the highest number of articles published on the subject was Erciyes University with a rate of 12,76%.

When the number of keywords in the articles was examined, it was seen that five keywords were included with a rate of 44.16%. The keywords in the articles were separated according to their frequency of repetition and it was seen that the keyword "American Board" was used with a maximum rate of 34.23%.

The average number of pages of the article is 22.55. There are 69 articles below the average and 51 articles above the average. When the articles were separated by 10-page intervals, it was determined that while the number of pages was between 11 and 20 and between 21 and 30 with a rate of 39.16%, the articles with the number of pages between 41 and 50 with a rate of 5.83% were the least.

The number of sources of the articles was examined. Accordingly, the average number of references per article is 45.05. In the articles in which domestic and foreign sources are used, 52% of the sources are domestic and 48% are foreign sources.

When the subject headings of the articles were examined according to the field of activity of the organization, it was seen that 38.33% of the articles consisted of the articles that gave information about all the activities of the organization or the formation of the organization.

Articles are separated based on country or province in the context of the American Board's fields of activity. According to this disintegration, the Ottoman State was mostly discussed in the articles with a rate of 23.50%. The subject dealt with in the Ottoman context gives information about the historical development and general activities of the American Board.

The names of provinces other than the names of countries, states or regions are the places where the American Board has determined as stations and operates. Kayseri was the place that was considered as the most subject with a rate of 8.33%.

The American Board has established stations at many points and built structures in which they carry out various activities at these stations. In the articles examined, the names of the structures in the keywords, abstract and title were determined. In this direction, the name of the building that is mentioned the most is Talas American College.

No study has been conducted on the American Board or other missionary organizations using the bibliometric analysis method. The study provides an overview

of the work done so far on the American Board organization. This study will be beneficial in terms of giving ideas to those who will work on this subject, and guiding researchers about where the subject is discussed more or at what point it is lacking. In order to see the development status of the studies on the subject, studies should be carried out at certain time intervals with the bibliometric analysis method and then the development status should be revealed by comparison.

Giriş

Misyon kelimesi sözlükte “görev ve yetki”, misyoner kelimesi “görevli olan kişi” ve misyonerlerin dini yaymak amacıyla yaptığı sistematik faaliyetlere ise misyonerlik denmektedir (Gündüz, 2005). Osmanlı Devleti çok uluslu yapısı nedeniyle misyonerlik örgütleri için ideal alan olmuştur. Ayrıca üç ilahi din olan Müslümanlık, Hristiyanlık ve Yahudilik’e ait kutsal mekanların Osmanlı Devleti sınırları içerisinde yer alması da misyonerlerin bu bölgeyi faaliyet alanlarına dahil etmek istemelerinin nedenlerindedir (Doğan, 2004). Osmanlı Devleti’nde 19. yy. da Fransız İhtilalinin getirdiği milliyetçilik akımı çevresinde farklı etnik grupların toplanmasıyla sorunlar yaşanmıştır. Osmanlı Devleti’ndeki bu durum misyonerler tarafından bölgede etkin olmak için bir fırsat olarak görülmüştür (Oymak, 2010). Amerikan Board (ABCFM)’da Osmanlı topraklarında faaliyet gösteren örgütlerden birisidir. 1810 yılında Boston’da birkaç genç öğrenci tarafından kurulan bu Protestan örgütün amacı diğer misyonerlik örgütlerde de olduğu gibi Hristiyanlığı yaymaktır. Bu bağlamda Amerikan Board zamanla pek çok kıtayı ve onlarca ülkeyi faaliyet alanlarına dahil etmiştir. Amerika’daki Protestan örgütlerin en büyük ve en kıdemlisi olan Amerikan Board, faaliyet alanlarına dahil ettiği ülkede o ülkenin şartlarına göre politikalar üretmiş ve amaçlarına yönelik sağlık, eğitim, din gibi alanlarda yeni kurumlar ve bu kurumlara bağlı yapılar inşa etmiştir (Öztürk, 2007). Bu örgütün Osmanlı’ya gelişi kuruluşundan 10 yıl sonra 1820’de olmuştur. 15 Ocak 1820 yılında Pliny Fisk ve Levi Parson Amerikan Board’un elemanları olarak Osmanlı’ya ilk kez giriş yapmışlardır (Kocabaşoğlu, 1991).

ABCFM’nin yaptığı tüm faaliyetlerle kapsanan ve her biri örgütsel ve yönetsel birlik içinde doğrudan Boston’a bağlı olan temel bölgeye, misyon denmektedir. Misyonlar, Amerikan Board’un belirlediği modele göre tüzüğünü, yönetmeliklerini ve toplantı içtüzüğünü kendileri oluşturmaktadır. Yıllık toplantılar yapan misyonerler bu toplantılarda misyona dair strateji, taktik, faaliyet programı ve bütçe hazırlanmakta, Boston’a önerilecek konular konuşulup belirlenmekte ve geride kalan yıl yapılan çalışmalar değerlendirilmektedir (Kocabaşoğlu, 2000).

Amerikan Board’un yürüttüğü faaliyetlerde teşkilatlanma şekli misyonları, yönetsel alt birimler olan istasyonlara, istasyonları da dış istasyonlara ayırmaktır (Alan, 2002). İstasyon, kelimesi misyonerlerin bulunduğu şehri ve çalışma merkezlerini ifade etmektedir (Crawford, 1899). İstasyonlar, başlarında en az bir misyonerin görevli olduğu misyonların yönetsel alt birimidir (Kocabaşoğlu, 2000). Bu alanlar; misyonerlerin gezdiği, kiliseler ve okullar kurduğu ve halihazırda kurulmuş olanları ziyaret ve teşvik ettiği kentlerdir (Crawford, 1899). Dış istasyon ya da uç istasyon ise kasaba ve köylerde yerli Hristiyan bir yardımcının yönetiminde karar almayıp alınan kararları uygulayan birimdir. Her istasyonda farklı sayılarda dış istasyon bulunmaktadır (Kocabaşoğlu, 2000).

Osmanlı Devleti’nde zamanla geniş bir alana yayılan Amerikan Board ilk olarak 1831 yılında Batı Türkiye Misyonu’nu, 1856’da Merkez Türkiye Misyonu’nu, 1860 yılında

Doğu Türkiye Misyonu'nu ve 1871 yılında ise Avrupa Türkiye Misyonu'nu açmıştır. Batı Türkiye Misyonu'nda; İstanbul, İzmir, Merzifon, Kayseri, Sivas ve Trabzon istasyonları, Merkez Türkiye Misyonu'nda; Antep ve Maraş istasyonları, Doğu Türkiye Misyonu'nda; Harput, Erzurum, Van, Bitlis ve Mardin istasyonları ve Avrupa Türkiye Misyonu'nda ise; Samakov, Manastır, Filibe ve Selanik istasyonları yer almaktadır (Crawford, 1899). Bu istasyonlar ve istasyonlara bağlı dış istasyonlar zaman içinde farklılık göstermiştir.

Özü dini yaymak olan misyonerliğin diğer dinlerden olanlara erişmek için kullandığı başlıca araçlar; okul, matbaa, hastane gibi kurumlardır (Kocabaşoğlu, 1991).

Eğitim bağlamında Amerikan Board anaokulu, ilkokul, ortaokul, lise, üniversite düzeyinde eğitim kurumları açmıştır (Taşkın, 2012). Misyonerler istasyonlardaki halkla temas kurmak amacıyla ilk olarak eğitim faaliyetlerine okuma ve yazma gibi temel düzeylerde hatta birçok yerde anaokulu düzeyinde başlamış daha sonrasında ise kolej seviyesine kadar yükseltmişlerdir (Öztürk, 2007). Osmanlı topraklarında üniversite statüsünde Amerikan Board'un açtığı ilk kolej, Antep'te 1876 yılında kurulan Merkezi Türkiye Koleji'dir (Taşkın, 2012).

Amerikan Board misyonerleri tarafından yürütülen faaliyetlerden birisi matbaa çalışmalarındır. Bu doğrultuda Amerikan Board tarafından 1822 yılında Malta'da kurulan Osmanlı Devleti'ne yönelik ilk matbaa 1833 yılında İzmir'e taşınmış ve burada faaliyetlerine devam etmiştir (Demir 2014; Kahraman, 2020). Malta ve İzmir'in ardından Amerikan Board İstanbul, Beyrut ve Antep'te yaptıkları matbaa faaliyetleri ile çok miktarda baskı yapmışlar ve bu baskıları yerel halka dağıtarak dikkat çekmeyi başarmışlardır (Öztürk, 2007).

Eğitim ve basım faaliyetlerinin yanı sıra Amerikan Board'un Osmanlı Devleti'nde süreç içerisinde yaşanan olanaksızlıklardan dolayı en etkili olduğu faaliyetlerden birisi sağlık alanı olmuştur. İlk başta gezici olarak yürüttükleri sağlık faaliyetlerini Antep, Merzifon, Kayseri, Sivas, Harput, Van, Mardin ve Erzurum'da hastane, dispanser ve hemşire okulu gibi kurumlar açarak genişletmişlerdir (Taşkın, 2017). Açılan misyoner hastanelerine garimüslimlerin yanı sıra Müslümanlarda tedavi amaçlı gelmiştir (Yücel, 2005).

Çalışmanın amacı eğitim, sağlık, din vs. gibi farklı alanlarda ve farklı yerlerde faaliyet gösteren Amerikan Board örgütüne dair yapılan makaleleri tespit etmek ve tespit edilen makaleleri bibliyometrik analiz yöntemiyle incelemektir. Bu amaç doğrultusunda çalışma aşağıda yer alan soruların cevaplandırılmasını hedeflemektedir.

- Konuyla ilgili makaleler hangi yıllarda yayınlanmıştır?
- Konuyla ilgili makalelerin yayınlandığı dergiler hangileridir?
- Konuyla ilgili makalelerdeki yazar sayısı kaçtır?
- Konuyla ilgili makalelerdeki yazar adları nelerdir en çok konuyla ilgili yayın yapan yazar kimdir?
- Konuyla ilgili makalelerdeki yazarların uzmanlık alanları nelerdir?
- Konuyla ilgili makalelerdeki yazarların unvanları nelerdir?
- Konuyla ilgili makalelerdeki yazarların bağlı olduğu kurumlar nelerdir?

- Konuyla ilgili makalelerdeki anahtar kelime sayısı nedir ve bu anahtar kelimeler nelerdir?
- Konuyla ilgili makalelerdeki sayfa sayıları ve sayfa sayısı ortalaması kaçtır?
- Konuyla ilgili makalelerde kullanılan kaynak sayısını yıllar içindeki değişimi ve bu kaynaklardaki yerli-yabancı kaynak kullanım oranı nedir?
- Konuyla ilgili makalelerde Amerikan Board'un ele alındığı din, eğitim vs. gibi örgütün faaliyet alanlarına yönelik konu dağılımı nedir?
- Konuyla ilgili makalelerde Amerikan Board'un ele alındığı ülke ve iller hangileridir?
- Konuyla ilgili makalelerde bahsedilen Amerikan Board'un kullandığı veya inşa ettiği yapı adları nelerdir?

Materyal

2021 yılı Aralık aylarında yapılan bu çalışma kapsamında İstanbul Teknik Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi ve Eskişehir Teknik Üniversitesi Kütüphanesindeki tüm veri tabanlarında başlık ve anahtar kelimelerde “Amerikan Board”, “Amerikan Koleji”, ABCFM ve “Amerikalı Misyoner” kelimeleri ayrı ayrı taratılmıştır. Taramalar doğrultusunda her üniversitede farklı sayılarda makaleye ulaşılmıştır. Üniversite kütüphanelerinde Şekil 1’de de görüldüğü gibi çok sayıda veri tabanı olmasından kaynaklı olarak bir yayına birden fazla defa ulaşılmıştır. Aynı olan çalışmaların bazıları sistem tarafından otomatik olarak çıkarılırken bazıları tarafımızca ayrıştırılmıştır. Bu ayrıştırma doğrultusunda toplamda 173 adet çalışmaya ulaşılmıştır. 173 makale içerik olarak incelendiğinde konuyla doğrudan alakası olmayan, farklı misyonerlik örgütlerini ele alan ya da sadece Amerikan Board’a ait çalışmalara kaynakçada yer veren makaleler kapsam dışı bırakılmış ve böylelikle 120 adet makale çalışmanın materyalini oluşturmuştur (bkz. Tablo 1).

Tablo 1. Materyal belirleme süreci

Arama Yapılan yer		Anahtar Kelime				Başlık				Toplam	Çalışmalar Çıkarıldıkdan Sonra Toplam	Kapsam Dışı Çalışmalar Çıkarıldıkdan Sonra Toplam
Aranan Kelime		“ Amerikan Board”	“ Amerikan Koleji”	ABCFM	“ Amerikan Misyoner”	“ Amerikan Board”	“ Amerikan Koleji”	ABCFM	“ Amerikan Misyoner”			
Kütüphanesinde Arama Yapılan Üniversite Adı	Abone Veritabanı Sayısı											
İstanbul Teknik Üniversitesi	218	132	70	71	20	33	12	4	2	344	173	120
Ege Üniversitesi	171	143	76	81	23	37	13	5	2	380		
Marmara Üniversitesi	145	100	75	81	23	38	13	5	2	337		
Hacettepe Üniversitesi	118	129	69	67	20	33	12	4	1	335		
Gazi Üniversitesi	111	100	75	81	23	37	13	5	3	337		
Uludağ Üniversitesi	108	100	76	82	24	38	13	5	2	340		
Sakarya Üniversitesi	104	143	75	81	23	37	13	5	3	380		
İstanbul Üniversitesi	103	100	69	67	20	33	12	4	2	307		
Akdeniz Üniversitesi	74	133	70	71	20	33	12	4	2	345		
Eskişehir Teknik Üniversitesi	14	132	70	71	20	33	13	4	2	345		

Yöntem

Çalışmada kapsam belirlemeden önce tarih alanında veya Amerikan Board bağlamında literatürün incelendiği bir çalışma olup olmadığı öncelikli olarak araştırılmıştır. Üniversite kütüphanelerinde ve Google Akademik’te “tarih” ve “bibliyometrik analiz yöntemi” ile “tarih” ve “sistemik literatür taraması” ikili anahtar kelime aramalarıyla araştırma yapılmış fakat herhangi bir sonuca ulaşılmamıştır. Literatür araştırması yapılan çalışmaların genel olarak turizm bağlamında ele alındığı görülmüştür. Çalışmanın bu bağlamda literatüre katkı sunması hedeflenmektedir.

Çalışmada konuyla ilgili makaleler bibliyometrik analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Bibliyometrik analiz, başta yazılı belgeler olmak üzere çeşitli belge türünün belirli özellikler doğrultusunda analiz edilmesiyle elde edilen sonuçların değerlendirilmesi esasına dayanan bir araştırma yöntemidir (Al ve Çoştur, 2007). Bibliyometri, yayınların ya da belgelerin yazar, konu, yayın bilgisi, atıf bilgisi, kaynaklar, vb. gibi belirli özelliklerinin niceliksel olarak analizi yapmaya dayalıdır. Ulaşılan bu bibliyometrik veriler çeşitli disiplinlerde bilimsel iletişim sürecinin nasıl gerçekleştiğini araştırmayı sağlamaktadır (Al ve Tonta, 2004).

Araştırma Bulguları

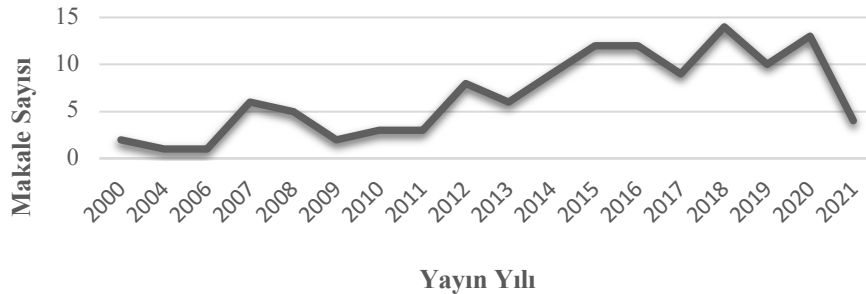
1. Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

Araştırmada kapsamında ulaşılan makalelerin yayın tarihleri 2000 ile 2021 yılları arasındadır. Bu tarihler arasında kalan 2001,2002, 2003 ve 2005 yıllarında konuyla ilgili yayınlanan makale bulunmamaktadır. Konuyla ilgili en fazla makalenin yayınlandığı yıl %11,66'lık oranla 2018 yılı iken en az makalenin yayınlandığı yıl ise %0,83'lük oranla 2004 ve 2006 yılları olduğu tespit edilmiştir (bkz. Tablo 2).

Tablo 2. Makalelerin yayınlandığı yıllara göre dağılımı

Yayın Yılı	Makale Sayısı	Yayın Yılı	Makale Sayısı		
Sayı	Oran	Sayı	Oran		
2000	2	%1,66	2013	6	%5
2004	1	%0,83	2014	9	%7,50
2006	1	%0,83	2015	12	%10
2007	6	%5	2016	12	%10
2008	5	%4,16	2017	9	%7,50
2009	2	%1,66	2018	14	%11,66
2010	3	%2,50	2019	10	%8,33
2011	3	%2,50	2020	13	%10,83
2012	8	%6,66	2021	4	%3,33
Toplam		120 (%100)			

2000 yılında iki adetle %1,66'lık orana sahip olan çalışma sayısı 2018'de 14 adet ve %11,66 oranıyla en yüksek seviyesine ulaşmıştır. 2004'te bir adet azalan çalışma sayısı 2007'de artış göstermiş fakat 2012'ye kadar olan süreçte 2010 ve 2011 yıllarındaki birer adet artış dışında tekrar düşüş yaşanmıştır. 2012 yılında artan çalışma sayısı 2013'te tekrar azalıp 2017'ye kadar artış göstermiş ve 2017 yılında yine çalışma sayısında bir düşüş gözlenmiştir. 2000'den 2018'e kadar çalışma sayısının zaman zaman azalışlar ve tekrar artışlar olmakla birlikte genel olarak arttığı görülmektedir. 2018'den sonra ise makale sayılarında genel olarak tekrar bir düşüş gerçekleştiği 2019'da 10 adetle %8,33'e düşen çalışma sayısı 2020 yılında 13 adetle %10,83'e yükselmiş fakat bir sonraki sene yani 2021 yılında dört adetle %3,33'lük orana kadar düşmüştür (bkz. Şekil 1).

Şekil 1. Konuyla ilgili makalelerin yıllar içindeki sayısal değişimi

2. Makalelerin Yayınlandığı Dergilere Göre Dağılımı

Konuyla ilgili makalelerin yayınlandıkları dergilere göre dağılımları incelendiğinde birden fazla yayın yapılan dergi oranı %51,66'dır. En fazla yayın %11,66 oranla Turkish Studies dergisinde yapılmıştır. Bu dergiyi %10'lık oranla History Studies dergisi takip etmektedir. Tarih Okulu Dergisi'nde %3,33'lük oranla dört adet, Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi ve Çağdaş Türkiye Araştırmaları Dergisi'nde ise %2,5'lik oranla üç adet yayın yer almaktadır. İki yayın yapılan dergiler ise %2,5'erlik oranlara sahiptir. %48,33'lük oran ise konuya dair sadece bir çalışmanın yer aldığı dergilerin oranıdır (bkz. Tablo 3).

Tablo 3. Makalelerin yayınlandığı dergilere göre dağılımı

Dergi Adı	Makale Sayısı		Dergi Adı	Makale Sayısı	
	Sayı	Oran		Sayı	Oran
Turkish Studies	14	%11,66	Ermeni Araştırmaları Dergisi	2	%1,66
History Studies	12	%10	Gazi Akademik Bakış Dergisi	2	%1,66
Tarih Okulu Dergisi	4	%3,33	Karadeniz Araştırmaları	2	%1,66
Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi	3	%2,5	Kebikec: İnsan Bilimleri için Kaynak Araştırmaları Dergisi	2	%1,66
Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi	3	%2,5	Kutadgubilig: Felsefe Bilim Araştırmaları Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi	2	%1,66
Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi	2	%1,66	Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi	2	%1,66
Avrasya İncelemeleri Dergisi	2	%1,66	Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM)	2	%1,66
Belgi Dergisi	2	%1,66	Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi	2	%1,66
Bellekten	2	%1,66			
Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	2	%1,66	Bir yayın yapılan dergiler	58	%48,33
Toplam			120 (%100)		

3. Makalelerde Yazar Sayısı Dağılımı

Makalelerdeki yazar sayılarına bakıldığında %87,50 oranında bir yazarlı, %11,66 oranında iki yazarlı ve %0,83 oranında dört yazarlı olduğu tespit edilmiştir. Üç yazarlı bir çalışmaya ise rastlanmamıştır (bkz. Tablo 4).

Tablo 4. Makalelerde yazar sayısı dağılımı

	1 Yazarlı		2 Yazarlı		4 Yazarlı		Toplam	
	Sayı	Oran	Sayı	Oran	Sayı	Oran	Sayı	Oran
Makale Sayısı	105	%87,50	14	%11,66	1	%0,83	120	%100

Yazar sayılarına bakılarak konuyla ilgili makalelerin genel olarak tekil ele alındığı görülmektedir. Birden fazla yazarla yapılan makalelerde yazarların uzmanlık alanları birbiri ile aynı olmakta veya çok yakın alanlardaki yazarlar birlikte makale üretmektedir. Amerikan Board'un en etkin faaliyet alanlarından birisinin eğitim olması nedeniyle tarih ve eğitim alanında oluşturulan ortak makalelerin diğer alanlara göre daha çok olduğu tespit edilmiştir. Örgütün pek çok yapı üretimi veya kullanımı olmasına karşın mimarlık ve tarih alanında uzman olan yazarların ele aldığı ortak bir makale kapsam dahilinde tespit edilememiştir.

4. Makalelerdeki Yazar Adı Dağılımı

Makalelerdeki yazar adları incelendiğinde 94 farklı yazara ulaşılmıştır. 20 yazarın konuyla alakalı birden fazla makalesinin olduğu, 74 yazarın ise birer makalesinin olduğu tespit edilmiştir. Yedi adetle %7,44 oranında konuyla alakalı en fazla makale yayını yapan yazarın Faruk Taşkın'ın olduğu görülmüştür. Faruk Taşkın'ı sırasıyla altı adetle %6,38 oranıyla Özgür Yıldız, beşer adet makaleyle %5,31'lik oranla Ayşegül Kuş, Füsun Çoban Döşkaya ve Muhsin Önal, dört adet makaleyle %4,25'lik oranla Gülbadi Alan, üçer adet makaleyle %3,19'luk oranla Ayhan Öztürk, İdris Yücel, Zeynep İskefiyeli takip etmektedir. 11 yazarın ise %2,12'lik oranla konuyla ilgili iki adet makalesi olduğu görülmektedir (bkz. Tablo 5).

Tablo 5. Makalelerdeki yazar adı dağılımı

Yazar Adı ve Sayısı	Makale Sayısı		Yazar Adı ve Sayısı	Makale Sayısı	
	Sayı	Oran		Sayı	Oran
Faruk Taşkın	7	%7,44	Çağdai Lara Çeke	2	%2,12
Özgür Yıldız	6	%6,38	Dilşen İnce Erdoğan	2	%2,12
Ayşegül Kuş	5	%5,31	Ercan Kaçmaz	2	%2,12
Füsun Çoban Döşkaya	5	%5,31	Gürsoy Şahin	2	%2,12
Muhsin Önal	5	%5,31	Hale Kozlu	2	%2,12
Gülbadi Alan	4	%4,25	Mustafa Çabuk	2	%2,12
Ayhan Öztürk	3	%3,19	Oktay Bozan	2	%2,12
İdris Yücel	3	%3,19	Resul Çatalbaş	2	%2,12
Zeynep İskefiyeli	3	%3,19	Serdar Sakin	2	%2,12
Ayşe Aksu	2	%2,12	Bir Yayını Olan Yazarlar	74	%78,72
Cenk Demir	2	%2,12			
Toplam Yazar Sayısı			94 (%100)		

Tablo 6' da konuyla ilgili en fazla makale yayını yapan dokuz yazarın kapsam dahilinde ele alınan makaleleri sıralanmıştır. Dokuz yazara ait toplam 40 makale yazar adları bağlamında yayın tarihlerine göre sıralandırılmıştır (bkz. Tablo 6).

Tablo 6. En fazla yayını yapan dokuz yazarın makaleleri

Yazar Adı	Makale Adı	Tarih
Faruk Taşkın	Antep'te Bir Misyoner Hekim: Dr. Fred D. Shepard (1855-1915)	2011
	Antep'te Bir Misyoner Üniversitesi: Merkezi Türkiye Koleji	2012
	Antep Amerikan Hastanesi ve Bölge Halkı Üzerindeki Etkisi (1880-1920)	2015
	Amerikan Board Misyonerlerinin Türkiye'deki Sağlık Faaliyetleri (1833-1923)	2017
	Diyarbakır'da Bir Misyoner Hastanesi: Diyarbakır Amerikan Hastanesi (1908-1915)	2017
	Adana'da Bir Misyoner Hastanesi: Adana International Hastanesi (1909-1934)	2018
	Amerikan Board'un Protestanlaştırma Projesi: Antep Amerikan Kız Okulu (1859-1917)	2020
Özgür Yıldız	İzmit'te (Nicomedia) Amerikan Misyoner Faaliyetleri	2012
	Role of American Protestant Missionaries in Late Ottoman Empire Educational System	2015
	Amerika'nın Ermeniler Üzerindeki Faaliyetleri ve Osmanlı Devleti'ne Etkileri	2015
	1851- 1915 Yılları Arasında Sivas'ta Amerikan Misyoner Faaliyetlerine Bir Bakış	2016
	ABCFM (Amerikan Board) Arşivleri'nin Osmanlı Amerikan İlişkileri Bağlamında Değerlendirilmesi	2016
	İstanbul Robert Koleji Üzerine Bir Değerlendirme	2016
	The Activities of the American Board in Harput with the Observations of Traveller Henry Fanshawe Tozer: The Euphrates (Fırat) College)	2016
Ayşegül Kuş	Henry John Van Lennep'e Göre Amasya	2016
	İki Öncü Amerikalı Misyonerin Kaleminden 19. Yüzyılın İlk Yarısında Nahçıvan ve Çevresi	2017
	Amerikan Board Misyoneri Asahel Grant'ın Memoir of Asahel Grant ve The Nestorians or The Lost Tribes Adlı Çalışmalarının Orta Doğu'yu Anlama Açısından Kurgusal ve İçerik Analizi	2018
	Amerikan Board ve Bitlis'teki Çalışmaları (Amerikan Board Belgeleri Işığında)	2019
Füsün Çoban Döşükaya	Amerikan Board ve Misyoner Corinna Shattuck'ın Urfa Faaliyetleri	2018
	Amerikan Board (ABCFM) ve Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ)	2020
	Amerikan Board Misyoneri Laura Farnham'ın Osmanlı Devleti'ndeki Faaliyetleri	2020
	Mary Lyon: Mount Holyoke Kız İlahiyat Okulu Ve Mezunlarının Osmanlı Devleti'nde Eğitim Misyonerliği Faaliyetleri	2020
Gülbadı Alan	Amerikan Board'un Kılavuz ve El Kitaplarının Analizi	2021
	Amerikan Board'ın (American Board of Commissioners for Foreign Missions) Karadeniz ve Çevresindeki Teşkilatlanması	2007
	Amerikan Board Misyoneri Asahel Grant'ın Memoir of Asahel Grant ve The Nestorians or The Lost Tribes Adlı Çalışmalarının Orta Doğu'yu Anlama Açısından Kurgusal ve İçerik Analizi	2018
	Amerikan Board ve Bitlis'teki Çalışmaları	2019

Muhsin Önal	Amerikan Board Örgütü'nün Ortadoğu Bölgesindeki Teşkilatlanmasında Asur Misyonu'nun Önemi (1851-1860)	2019
	Amerikan Board Kayıtlarına Göre Bursa'da Papaz Dövüğü: Amerikalı Misyonerlerle Yerli Ruhban Sınıfının İktidar Mücadelesi (1832-1860)	2013
	Amerikan Board Kayıtlarına Göre Bandırma'da Bir Misyonerlik Tecrübesi (1844-1882)	2020
	Bir Misyoner Rüyası: Mihaliç'de Protestan Rüzgârı	2020
	In The Light of Own Sources The Activities of Protestant Missionaries in Demirtas and Countermeasures of Native Orthodox Elements	2020
Ayhan Öztürk	ABD Merkezli Yeni Bir Misyonerlik Modeli: İngiliz Etkisinde Amerikan Board Teşkilatı	2021
	Amerikan Board'un Kuruluşu, Teşkilatlanması ve Osmanlı Devleti'nde Kurduğu Misyonlar	2007
	Amerikan Protestan Misyonerlerinin Talas'ta Eğitim Faaliyetleri	2008
İdris Yücel	Activities of American Missionaries in Kayseri	2016
	Yakın Şarkta Batı Nüfuzu Üzerine Bir Değerlendirme: Anadolu'daki Amerikan Misyon Hastaneleri (1880-1930)	2011
	A Missionary Society at the Crossroads: American Missionaries on the eve of the Turkish Republic	2012
Zeynep İskefiyeli	Yabancı Okullar ve Kültürel Milliyetçilik: Bursa Amerikan Kız Koleji Tanassur Hadisesi (1928)	2016
	Misyonerliğe Adanmış Bir Ömür: Joseph Kingsbury Greene	2013
	Bir Amerikan Misyonerinin Balkan Savaşı Analizi	2013
	Karabet Tomayan'ın Birinci Dünya Savaşı Öncesinde Ermenilere Nasihatleri	2018

5. Yazarların Uzmanlık Alan Dağılımı

Konuyla ilgili yayın yapan yazarların uzmanlık alanları incelendiğinde en fazla %67,02'lik oranla tarih alanı olduğu tespit edilmiştir. Tarih alanından sonra birden fazla yazarın uzmanlık alanı olan diğer alanlar %7,44'lük oranla eğitim, %6,38'lik oranla mimarlık, %3,19'lük oranla siyaset bilimi ve tıp, %2,12'lik oranla edebiyat alanlarıdır. Beden eğitimi, dil ve tarih, Ermeni dili ve edebiyatı, İngiliz dili ve edebiyatı, İngilizce öğretmenliği, İslam tarihi, sosyal bilimler eğitimi ve turizm ise %1,06 lık oranla konuyla ilgili makale üreten sadece birer yazarın uzmanlık alanlarını belirtmektedir (bkz. Tablo 7).

Tablo 7. Yazarların uzmanlık alan dağılımı

Yazarların Uzmanlık Alanı	Yazar Sayısı		Yazarların Uzmanlık Alanı	Yazar Sayısı	
	Sayı	Oran		Sayı	Oran
Tarih	63	%67,02	Dinler Tarihi	1	%1,06
Eğitim	7	%7,44	Doğa Tarihi	1	%1,06
Mimarlık	6	%6,38	Ermeni Dili ve Edebiyatı	1	%1,06
Siyaset Bilimi	3	%3,19	İngiliz Dili ve Edebiyatı	1	%1,06
Tıp	3	%3,19	İngilizce Öğretmeni	1	%1,06
Edebiyat	2	%2,12	İslam Tarihi	1	%1,06
Beden Eğitimi	1	%1,06	Sosyal Bilgiler Eğitimi	1	%1,06
Dil ve Tarih	1	%1,06	Turizm	1	%1,06
Toplam Yazar Sayısı			94 (%100)		

6. Yazarların Çalışmaları Yayınladığı Dönemdeki Unvanları

Konuyla ilgili yayın yapan yazarların unvanları incelenmiştir. Aynı yazar farklı yayınlarda farklı unvanlara sahip olduğu için unvan analizinde yazarların farklı çalışmada farklı unvanları da ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Bir dönem mevcut olan yardımcı doçent doktor unvanı mevutta olmadığı için eş değeri olan doçent doktor unvanı ile birleştirilmiştir. Bu doğrultuda konuyla ilgili en fazla %37,23'lük oranla doçent doktor unvanına sahip yazarlar yayın yapmıştır. Doçent doktor unvanından sonra sırasıyla %15,95'lik oranla doktor, %12,76'lık oranla araştırma görevlisi ve doktor öğretim üyesi, %10,63'lük oranla profesör doktor, %7,44'lük oranla doktora öğrencisi, %4,45'lik oranla okutman ve %2,12'lik oranla öğretim üyesi unvanına sahip yazarlar gelmektedir. Bazı yazarların unvanı bulunmamaktadır. Unvanı bulunmayan yazarlar %8,43'lük bir orana sahiptir. Öğretim üyesi, araştırmacı yazar, doktor öğretim görevlisi, emekli öğretim üyesi, tarih doktoru, uzman araştırmacı, uzman öğretmen, vaiz ve yüksek lisans öğrencisi unvanına sahip olanlar ise %1,20'lik orana sahiptir (bkz. Tablo 8).

Tablo 8. Yazarların unvan dağılımı

Unvan	Yazar Sayısı		Unvan	Yazar Sayısı	
	Sayı	Oran		Sayı	Oran
Doçent Doktor	35	%37,23	Araştırmacı Yazar	1	%1,06
Doktor	15	%15,95	Doktor Öğretim Görevlisi	1	%1,06
Araştırma Görevlisi	12	%12,76	Emekli Öğretim Üyesi	1	%1,06
Doktor Öğretim Üyesi	12	%12,76	Tarih Doktoru	1	%1,06
Profesör Doktor	10	%10,63	Uzman Araştırmacı	1	%1,06
Doktora Öğrencisi	7	%7,44	Uzman Öğretmen	1	%1,06
Okutman	4	%4,25	Vaiz	1	%1,06
Öğretim Görevlisi	2	%2,12	Yüksek Lisans Öğrencisi	1	%1,06
Öğretim Üyesi	1	%1,06	Unvana Sahip Olmayanlar	6	%6,38
Toplam			94 (%100)		

7. Yazarların Bağlı Olduğu Kurum Dağılımı

Konuyla ilgili makale yayını yapan yazarların bağlı olduğu kurumlar incelenmiştir. İncelemede bir yazar aynı kurumda birden fazla makale üretmiş olsa da bunlardan sadece birisi ele alınmıştır. Bu bağlamda 60 farklı kuruma rastlanmıştır. En fazla konuya dair makale yayını yapılan kurum %12,76'lık oranla Erciyes Üniversitesi'dir. Erciyes Üniversitesi'ni %4,25'lik oranla Cumhuriyet Üniversitesi ve Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi takip etmektedir. Mersin Üniversitesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi ve Sakarya Üniversitesi %3,19'luk orana sahip kurumlardır. Dokuz Eylül Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi, Gümüşhane Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Milli Eğitim Bakanlığı Taşra Teşkilatı, Ondokuz Mayıs Üniversitesi ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi ise %2,12'lik orana sahiptir. %9,57'lik oranla herhangi bir kuruma bağlı olmayan yazarların olduğu tespit edilmiştir (bkz. Tablo 9).

Tablo 9. Yazarların bağlı olduğu kurum dağılımı

Kurum Adı	Yazar Sayısı		Kurum Adı	Yazar Sayısı	
	Sayı	Oran		Sayı	Oran
Erciyes Üniversitesi	12	%12,76	Gümüşhane Üniversitesi	2	%2,12
Cumhuriyet Üniversitesi	4	%4,25	Hacettepe Üniversitesi	2	%2,12
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	4	%4,25	İstanbul Üniversitesi	2	%2,12
Mersin Üniversitesi	3	%3,19	Milli Eğitim Bakanlığı Taşra Teşkilatı	2	%2,12
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	3	%3,19	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2	%2,12
Sakarya Üniversitesi	3	%3,19	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	2	%2,12
Atatürk Üniversitesi	2	%2,12	Bir Yayını Olan Kurumlar	45	%47,87
Dokuz Eylül Üniversitesi	2	%2,12	Herhangi Bir Kuruma Bağlı Olmayanlar	9	%9,57
Gaziantep Üniversitesi	2	%2,12			
Toplam			94 (%100)		

8. Makalelerin Anahtar Kelime Sayısına Göre Dağılımı

Konuyla ilgili 120 makalenin anahtar kelime sayıları çalışma kapsamında incelenmiştir. %44,16'lık oranla makalelerde çoğunlukla beş anahtar kelimeye yer verildiği görülmüştür. Beş anahtar kelimedenden sonra sırasıyla %21,66'lık oranla dört anahtar kelime, %9,16'lık oranla üç anahtar kelime, %8,22'lik oranla altı anahtar kelime, %5'lik oranla yedi anahtar kelime, %2,50'lik oranla sekiz ve %1,66'lık oranla dokuz anahtar kelime kullanılmıştır. %7,50'lik oran ise anahtar kelimeye yer vermeyen makalelerin oranını oluşturmaktadır (bkz. Tablo 10).

Tablo 10. Makalelerin anahtar kelime sayısına göre dağılımı

Anahtar Kelime Sayısı	Makale Sayısı	
	Sayı	Oran
3	11	%9,16
4	26	%21,66
5	53	%44,16
6	10	%8,22
7	6	%5
8	3	%2,50
9	2	%1,66
Anahtar kelimesi olmayan makaleler	9	%7,50
Toplam	120	%100

9. Anahtar Kelime Dağılımı

Konuyla ilgili 120 makaleden anahtar kelimeleri olan 111 adet makale incelenmiş ve bu anahtar kelimeler tekrar etme sıklıklarına göre ayrıştırılmıştır. Makalelerde %34,23'lük oranla en fazla “Amerikan Board” anahtar kelimesi kullanılmıştır. “Amerikan Board” anahtar kelimesinden sonra %31,53'lük oranla “misyonerlik”, %21,62'lik oranla “misyoner”, %18,01'lik oranla “Osmanlı Devleti”, %14,41'lik oranla Amerikan Board Misyonerlik Örgütü'nün kısaltması olan “ABCFM”, %13,51'lik oranla “Ermeniler”, %10,81'lik oranla “Protestan”, %9,01'lik oranla “eğitim” kelimelerine yer verilmiştir. %6,30'luk oranla “Antep” ve “Ermeni”, %5,40'lık oranla “Protestanlık”, %4,50'lik oranla “ABD”, “Amerika” ve “Robert Kolej” anahtar kelimeleri de sıklıkla kullanılan kelimelerden olmuştur. “American Board”, “Amerikan”, “Amerikan Misyonerleri”, “Diyarbakır”, “hastane”, “misyonerler”, “Türkiye” anahtar kelimeleri dörder çalışmada %3,60 oranında yer almaktadır. “Amerikan Board Teşkilatı”, “Amerikan Koleji”, “Bitlis”, “Kayseri”, “Mardin”, “Merzifon Amerikan Koleji”, “misyoner okulları”, “misyonerlik faaliyetleri”, “Osmanlı”, “Talas Amerikan Koleji” ve “yabancı okullar” kelimelerine %2,70'lik oranla üçer makalede rastlanmıştır (bkz. Tablo 11).

Tablo 11. Anahtar kelime dağılımı

Anahtar Kelime	Makale Sayısı		Anahtar Kelime	Makale Sayısı	
	Sayı	Oran		Sayı	Oran
Amerikan Board	38	%34,23	Amerikan Misyonerleri	4	%3,60
Misyonerlik	35	%31,53	Diyarbakır	4	%3,60
Misyoner	24	%21,62	Hastane	4	%3,60
Osmanlı Devleti	20	%18,01	Misyonerler	4	%3,60
ABCFM	16	%14,41	Türkiye	4	%3,60
Ermeniler	15	%13,51	Amerikan Board Teşkilatı	3	%2,70
Protestan	12	%10,81	Amerikan Koleji	3	%2,70
Eğitim	10	%9,01	Bitlis	3	%2,70

Antep	7	%6,30	Kayseri	3	%2,70
Ermeni	7	%6,30	Mardin	3	%2,70
Protestanlık	6	%5,40	Merzifon	3	%2,70
ABD	5	%4,50	Amerikan Koleji	3	%2,70
Amerika	5	%4,50	Misyoner Okulları	3	%2,70
Robert Kolej	5	%4,50	Misyonerlik	3	%2,70
American Board	4	%3,60	Faaliyetleri	3	%2,70
Amerikan	4	%3,60	Osmanlı	3	%2,70
			Talas Amerikan	3	%2,70
			Koleji	3	%2,70
			Yabancı Okullar	3	%2,70
Toplam			111 (%100)		

10. Makalelerin Sayfa Sayısına Göre Dağılımı

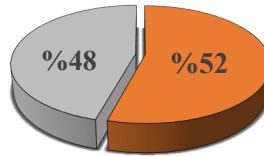
Çalışma kapsamındaki makalelerin sayfa sayıları incelenmiştir. 120 makalenin sayfa sayısı ortalaması 22,55'tir. Ortalamanın altında 69 makale, ortalamanın üstünde ise 51 makale yer almaktadır. Bu bağlamda makalelerin genel olarak ortalamanın altında sayfa sayısına sahip olduğu görülmektedir. Konuyla ilgili yapılan makalelerde en az sayfa sayısı dört, en fazla sayfa sayısı ise 47'dir. Makaleler 10'arlık sayfa sayısı aralıklarla ayrıştırıldığında en fazla %39,16'lık oranla 11 ile 20 arasında ve 21 ile 30 arasında sayfa sayısına sahip oldukları görülmüştür. En az ise %5,83'lük oranla 41 ile 50 sayfa sayısına sahip makalelerin olduğu tespit edilmiştir. (bkz. Tablo 12).

Tablo 12. Makalelerin sayfa sayısına göre dağılımı

0-10 Sayfa	11-20 Sayfa	21-30 Sayfa	31-40 Sayfa	41-50 sayfa					
8	%6,66	47	%39,16	47	%39,16	11	%9,16	7	%5,83
Toplam					120(%100)				

11. Makalelerde Kullanılan Kaynak Dağılımı

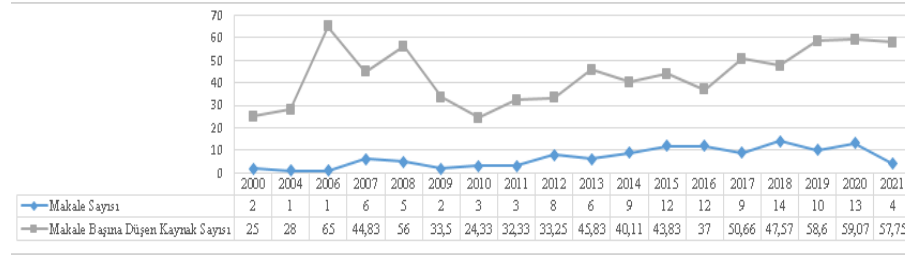
Konuyla ilgili kapsam dahilinde tespit edilen makalelerin kaynak sayısı incelenmiştir. Bu doğrultuda makale başına düşen kaynak sayısı ortalaması 45,05'tir. Makalelerde yerli ve yabancı kaynaklar kullanılmıştır. Tüm makalelerde kullanılan kaynakların %52'si yerli, %48'i ise yabancı kaynaklardan oluşmaktadır (bkz. Şekil 2). Amerikan Board'un rapor, katalog, dergi vs. gibi belgelerinde kullandıkları dil İngilizce olduğundan dolayı yabancı olarak ifade edilen kaynaklar bu belgeler ve konuyla ilgili yapılmış İngilizce yayınlardır.

■ Yerli Kaynak ■ Yabancı Kaynak

Şekil 2. Kullanılan yerli ve yabancı kaynakların dağılımı

2000 ile 2021 yılları arasındaki 120 adet makalenin yıllara göre makale ile kaynak sayısı ilişkisi incelenmiş ve Şekil 4’de yer alan grafikte de bu durum gösterilmiştir. Bir yılda yayınlanan makalelerin kaynak sayısı toplamı o yılda yayınlanan makale sayısına bölünerek makale başına düşen kaynak sayısı elde edilmiştir. Kaynak sayısı ile o yıldaki makale sayısı arasında paralel bir ilişki bulunmamakta bir sonraki yılda yayınlanan makalelerin kaynak sayısındaki artışa da etki etmediği görülmektedir. Yıllar içinde makale başına düşen kaynak sayısında düzenli bir artış olmamakla birlikte 2000’de 25 olan makale başına düşen kaynak sayısı 2021’de 57,75’e yükselmiştir (bkz. Şekil 3).

Şekil 3. Makale başına düşen kaynak sayısının yıllar içindeki değişimi

11. Amerikan Board’un Faaliyet Alanlarına göre Konu Dağılımı

Amerikan Board Misyonerlik Örgütü’ne dair yazılan 120 makalenin örgütün faaliyet alanlarına göre konu başlıkları incelenmiştir. Bazı çalışmalarda birden fazla konu başlığının ele alındığı görülmüştür. Makalelerin %38,33 oranında en fazla genel olarak ifade edilen örgütün tüm faaliyetlerine veya örgütün oluşumuna dair bilgi veren çalışmalardan oluştuğu görülmüştür. %28,33’lük oranla ikinci en fazla ele alınan faaliyet alanı ise eğitim olmuş ve onu %12,34’lük oranla sağlık faaliyeti takip etmiştir. Osmanlı’da Amerikan Board’un hedef kitlesi haline gelen Ermeniler, misyonerlerin hatıralarını ya da izlenimlerini yazdıkları misyonerlerin gözünden çalışmalar, din, kadın hakları, yetimhane ve gençlik kuruluşu birden fazla çalışmada ele alınmış örgütün faaliyet alanlarına dair konulardandır. Ermeniler ve Müslüman Türkler, spor, konut, isyan, matba, çocuk ve müze ise birer makalenin konusunu oluşturmaktadır (bkz. Tablo 13).

Tablo 13. Amerikan Board’un faaliyet alanlarına göre konu dağılımı

Konu	Makale Sayısı	Oran	Konu	Makale Sayısı	Oran
Genel	46	%38,33	Gençlik Kuruluşu	2	%1,66
Eğitim	34	%28,33	Ermeniler ve Müslüman Türkler	1	%0,83
Sağlık	13	%10,83	Spor	1	%0,83
Ermeniler	9	%7,50	Konut	1	%0,83
Misyonerlerin Gözünde	7	%5,83	İsyan	1	%0,83
Din	4	%3,33	Matba	1	%0,83

Kadın Hakları	3	%2,50	Çocuk	1	%0,83
Yetimhane	2	%1,66	Müze	1	%0,83
Toplam			120 (%100)		

12. Makalenin Ele Alındığı Ülke veya İllerin Dağılımı

Amerikan Board Misyonerlik Örgütü pek çok bölgede ve devlette faaliyet göstermiştir. Bu faaliyet alanlarını genelden özele; misyon bölgesi, istasyon ve uç istasyon şeklinde indirgemıştır. Kapsam dahilinde olan 120 makale Amerikan Board'un faaliyet alanları bağlamında ülke veya il bazında ayrıştırılmıştır. Bu doğrultuda çalışmalarda %23,50'lik oranla en fazla Osmanlı ele alınmıştır. Osmanlı bağlamında ele alınan konu Amerikan Board'un tarihsel gelişimi ve genel faaliyetleri hakkında bilgi vermektedir (Tablo 12). "Osmanlı" ile %7,40'lık orana sahip "Türkiye" aynı açıdan ele alınmıştır. Ülke, devlet veya bölge adlarının dışında kalan il adları Amerikan Board'un istasyon olarak belirledikleri ve faaliyet yürüttükleri yerlerdir. Kayseri %8,33'lük oranla en fazla konu olarak ele alınan yer olmuştur. Çalışma kapsamında il adı olarak Kayseri alınsa da Kayseri'nin ilçesi olan Talas örgüte dair yapıların yer aldığı istasyon olarak belirtilen yerdir. Kayseri'den sonra en fazla bahsi geçen diğer iller ise %6,66'lık oranla Antep, %5'lik oranla Amasya, %3,33'lük oranlarla Bursa, İstanbul ve İzmit, %2,50'lik oranla Diyarbakır ve İzmir'dir. Sivas, Urfa, Adana, Bitlis, Karadeniz, Makedonya, Maraş, Mardin, Mersin ve Van %1,66'lık oranla ikişer makalede Amerikan Board bağlamında ele alınan yerlerdir (bkz. Tablo 14).

Tablo 14. Makalelerin ele alındığı ülke veya illerin dağılımı

Ülke veya İl Adı	Makale Sayısı		Ülke veya İl Adı	Makale Sayısı	
	Sayı	Oran		Sayı	Oran
Osmanlı	27	%23,50	Sivas	2	%1,66
Türkiye	12	%10	Urfa	2	%1,66
Kayseri	10	%8,33	Adana	2	%1,66
Antep	8	%6,66	Bitlis	2	%1,66
Amasya	6	%5	Karadeniz	2	%1,66
Bursa	4	%3,33	Makedonya	2	%1,66
İstanbul	4	%3,33	Maraş	2	%1,66
İzmit	4	%3,33	Mardin	2	%1,66
Diyarbakır	3	%2,50	Mersin	2	%1,66
İzmir	3	%2,50	Van	2	%1,66
Toplam			120 (%100)		

13. Makalelerde Bahsedilen Amerikan Board'un Yapı Adları

Amerikan Board pek çok noktada istasyon kurmuş ve bu istasyonlarda da çeşitli faaliyetlerini yürüttükleri yapılar yapmışlardır. İncelenen makalelerde anahtar kelimelerde, özetle ve başlıkta yer verilen yapı adları tespit edilmiştir. Bu doğrultuda en fazla geçen yapı adı Talas Amerikan Koleji'dir. Konunun ele alındığı il bağlamında da en fazla Kayseri/Talas'ın geçmesi paralellik göstermektedir. Amasya'da yer alan Merzifon Amerikan Koleji ve İstanbul'da yer alan Robert Koleji üç çalışmada tespit

edilmiş olan yapı adlarıdır. Adapazarı Ermeni Kız Okulu iki makale ve diğer 14 yapı adı ise birer makale kapsamında ele alınmıştır. (bkz. Tablo 15).

Tablo 25. Makalelerde ana konu bağlamında ele alınan Amerikan Board yapıları

Yapı Adı	Makale Sayısı	Yapı Adı	Makale Sayısı
Talas Amerikan Koleji	5	Diyarbakır Amerikan Hastanesi	1
Merzifon Amerikan Koleji	3	İzmir Evangelike Rum Mektebi	1
Robert Koleji	3	Merzifon Amerikan Koleji Müzesi	1
Adapazarı Ermeni Kız Okulu	2	Üsküdar Amerikan Koleji	1
Adana İnternaional Hastanesi	1	Sivas Amerikan Hastanesi	1
Antep Amerikan Hastanesi	1	Suriye Protestan Koleji	1
Antep Amerikan Kız Okulu	1	Talas Amerikan Kız Okulu	1
Antep Amerikan Koleji	1	Tarsus Amerikan Koleji	1
Bursa Amerikan Kız Koleji	1	Van Amerikan Hastanesi	1

Sonuç

Bir konunun veya o konuyla ilgili çalışma alanın belirlenmesinde mevcut çalışmaların incelenmesi büyük önem taşımaktadır. Çalışmaların incelenmesi ile konu daha önce hangi açılardan ele alınmış, hangi bağlamda konunun değerlendirilmesi yapılmış veya yapılmamış gibi çıkarımlarla araştırmacı konuya dair yapacağı çalışmayı planlayabilmektedir. Bibliyometrik analiz yöntemi, bu doğrultuda büyük fayda sağlamakta ve ele alınan konu hakkında araştırmacılara bilgi sunmaktadır.

Çalışmada Amerikan Board'a dair makalelerin çeşitli parametreler doğrultusunda incelenmesi amaçlanmıştır. Üniversitesi kütüphanelerin çeşitli veri tabanlarında aramaya imkan vermesi nedeniyle konuyla ilgili belirlenen anahtar kelimeler çerçevesinde çalışmalar İstanbul Teknik Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi ve Eskişehir Teknik Üniversitesi Kütüphanesindeki tüm veri tabanlarında taranmıştır. Konuyla ilgili tespit edilen 2000-2021 tarihleri arasındaki 120 adet makale, çalışma kapsamında ele alınmıştır. Tespit edilen makalelerin tarihleri incelendiğinde 2000'den 2018'e kadar konuyla ilgili yapılan makalelerin 2004, 2008, 2009, 2013, 2017 yıllarındaki azalışlara rağmen artış gösterdiği, 2018 yılında en yüksek seviyeye ulaşan makale sayısının 2018 ile 2021 arasında ise tekrar düştüğü görülmüştür. Bu bağlamda konuya olan ilginin makale bağlamında 2018'e kadar artış gösterdiği sonrasında ise bu ilginin yavaş yavaş tekrar azaldığı anlaşılmaktadır.

Makalelerin yayınlandığı dergilere bakıldığında 120 adet makalenin 76 farklı dergide yayınlandığı görülmüştür. Bu doğrultuda herhangi bir dergide konuyla ilgili büyük bir kümelenme olmamakla birlikte en fazla yayın yapılan dergilerin "Turkish Studies" ve "History Studies" olduğu görülmüştür.

120 adet makalede 94 farklı yazara rastlanmıştır. Büyük bir çoğunluğu bir yazar tarafından yazılan makalelerin yanı sıra iki yazarlı makaleler ve bir adet dört yazarlı makale mevcuttur. Birden fazla yazarla yapılan makalelerin artması hatta farklı alanlarda uzmanlığı bulunanların çalışmalarda bir araya gelmesi üretilen çalışmaların daha kaliteli ve çok yönlü olmasını sağlayacaktır. Faruk Taşkın, konuyla ilgili en fazla makale yayını yapan yazar olmakla birlikte onu bir makale geriden Ayşegül Kuş adlı yazar takip etmektedir. Yazarların uzmanlık alanlarına bakıldığında yarıdan fazlasının tarih alanında uzman olduğu görülmektedir. Kısmen eğitim ve mimarlık alanında da uzmanlığa sahip yazarlar mevcuttur. Genel olarak tarih bağlamında ele alınan çalışmalar Amerikan Board'un eğitim, sağlık, matbaa vs. gibi çok farklı alanlarda faaliyet göstermesi durumunu tam anlamıyla ortaya koymamaktadır. Amerikan Board'u sadece tarihin bir döneminde Osmanlı Devleti'nde yer alışı, bu yer alışın etkileri gibi konuların yanı sıra buldukları bölgede sosyolojik etkileri, örgütün mühendislik- tıp bilgileri ve uygulamaları, mimari yaklaşımları, yapı yapım sistemleri gibi konularda da ele almak gerekmektedir. Konuyla ilgili makale yayını yapan yazarlar genel olarak doçent doktor unvanına sahiptir ve kurum olarak en fazla Erciyes Üniversitesi'ne bağlı yazarlar konuyla ilgili makale üretmişlerdir.

Anahtar kelimeler çalışmanın bulunurluğu noktasında önemlidir ve bu doğrultuda makalelerde konuyla ilgili dokuz makale dışında anahtar kelimelere rastlanmıştır. Üçten dokuza kadar çeşitli sayılarda anahtar kelimesi olan makalelerde, %44,16'lık oranla en fazla beş anahtar kelimeye yer verilmiştir. Anahtar kelimeler tek tek ele alındığında %34,23'lük oranla en fazla örgütün kısa adı olan "Amerikan Board" ve %31,53'lük oranla faaliyetin adı olan "misyonerlik" ve anahtar kelimelerine yer verildiği görülmüştür.

Makalelerde en az dört, en fazla ise 47 sayfadan oluşmakla birlikte konuyla ilgili makalelerin sayfa sayısı ortalaması 22,55'tir. 10'ar sayfa aralıklarla ayrıştırılarak makalelerin sayfa sayısına bakıldığında en fazla %39,16'lık oranlarla 11 ile 20 sayfave 21 ile 30 sayfa arasında olduğu görülmüştür.

Makalelerin kaynakçalarında yerli ve yabancı kaynakların sayısı yaklaşık olarak aynı olmakla birlikte %52'lik oranla en fazla yerli kaynak kullanıldığı tespit edilmiştir. Amerikan Board'un belgelerde kullandığı dilin İngilizce olması nedeniyle tespit edilen makalelerdeki yabancı kaynakların tamamı İngilizcedir. Amerikan Board'un yabancı bir örgüt olması ve belgelerinin çoğunun da kendi dillerinde olması nedeniyle makalelerde yabancı kaynakların kullanımının daha fazla olması beklenmektedir. Örneğin, Neşe Coşkun'un "XIX. Yüzyılda ABCFM'nin Osmanlı Topraklarındaki Eğitim Uygulamaları" adlı makalesinde kaynakça olarak sadece Amerikan Board'a ait belgeler kullanılmıştır. Fakat incelenen makaleler doğrultusunda durumun genel olarak böyle olmadığı hatta tespit edilen bazı çalışmalarda neredeyse hiç yabancı kaynağa yer verilmediği görülmüştür. Uzundalı'nın 2017'de yaptığı "Amasya Sancağı'nda Ermenilerin Propaganda Faaliyetlerine Dair Bazı Tespitler (1890-1903)" adlı makalede toplam 27 adet kaynak kullanılmasına rağmen bunların hepsi yerli kaynaklardır. Amerikan Board bağlamında yapılan çalışmalarda yabancı kaynaklara bilhassa örgütün kendi belgelerine öncelikli olarak yer verilmelidir.

Konuyla ilgili üretilen kapsam dahilindeki makalelerde, makale ile kaynak sayısı ilişkisinin yıllar içindeki değişimi incelenmiş ve herhangi bir paralellik görülmemiştir. 21 yıl içinde makale başına düşen kaynak sayısının yaklaşık iki katına çıktığı görülmüştür. Yıllar içinde açık erişimli bilgi, belge paylaşımlarının artmış olması, dijitalleşme, teknolojinin gelişmesi, kaynakların çoğaltılması ve dağıtımının

kolaylaşması gibi durumlarında geliştiği göz önüne alındığında kaynak sayısının yıllar içinde daha fazla artmasını beraberinde getirmelidir.

Makalelerde Amerikan Board bağlamında ele alınan konuların çoğunlukla çalışmada “genel” olarak ifade edilen Amerikan Board’un hangi alanlarda ve nerelerde faaliyet gösterdiğini, örgüt olarak yapılaşmasını ve işleyişini anlatan çalışmalardır. Genel manada örgütün ele alınmasından sonra en fazla eğitim ve sonrasında sağlık faaliyetleri üzerine çalışmalar üretilmiştir. Eğitim ve sağlık bu örgütün en fazla faaliyette bulunduğu ve yapılar yaptığı alanlardır. Bu çalışmaların girişinde de yine örgütün kuruluşu, işleyişi ve faaliyet alanları gibi genel bilgiler kısmen aktarılmıştır.

Örgüt pek çok noktada faaliyet göstermiştir. Genel olarak makalelerde belli bölgeler kapsam olarak ele alınmıştır. Bunlar bazen devlet bazen de il veya ilçe sınırları olabilmektedir. Tespit edilen makalelerde en fazla Osmanlı sınırları bağlamında konunun ele alındığı görülmüştür. İl bazında ise Kayseri en fazla çalışmaya konu olan yer olmuştur. Kayseri’nin Talas ilçesi, Batı Türkiye Misyonu’nun önemli istasyonlarından birisidir. Makalelerde geçen yapı adları incelendiğinde de yine Talas istasyonunda yer alan Talas Amerikan Koleji en fazla makalede ele alınan yapı olmuştur. Hatta bu yapı tarih bağlamında ele alındığı gibi mimari açıdan da ele alınması açısından önemlidir.

Amerikan Board’a dair ya da diğer misyonerlik örgütlerine dair bibliyometrik analiz yöntemiyle herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Bu bağlam bu çalışma literatüre katkı sağlayarak ilerleyen sürelerde yapılacak çalışmalara da altlık oluşturacak ve çalışma kapsamı dahilindeki tarihlerden sonraki yapılacak olan çalışmalarla karşılaştırma imkanı sunacaktır.

Çalışma, Amerikan Board örgütüne dair bugüne kadar yapılan çalışmalar hakkında bir bakış sunmaktadır. Bu çalışma bu konu ile ilgili çalışma yapacak kişilere fikir vermek, konun hangi noktada daha çok ele alındığı veya hangi noktada ele alınma konusunda eksik kalındığı konusunda araştırmacılara yol göstermesi açısından fayda sağlayacaktır. Konuyla ilgili yapılan çalışmaların gelişim durumunu görmek için bibliyometrik analiz yöntemiyle belirli zaman aralıklarında çalışmalar yapılmalı ve sonrasında gelişim durumu karşılaştırma yapılarak ortaya konmalıdır.

Kaynakça

Alan, G. (2002). *Merzifon Amerikan koleji ve Anadolu’daki etkileri*. (Doktora Tezi). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Al, U. ve Çoştur, R. (2007). Türk psikoloji dergisi ’nin bibliyometrik profili, *Türk Kütüphaneciliđi Dergisi*, 2, 21, 142-163. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/tk/issue/48938/624262>

Al, U. ve Tonta, Y. (2004). Atıf analizi hacettepe üniversitesi kütüphanecilik bölümü tezlerinde atıf yapılan kaynaklar. *Bilgi Dünyası Dergisi*, 5,1, 19-47. Erişim Adresi: <http://www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080/xmlui/handle/11655/10045>

Crawford, L.S. (1899). *Turkey: course of twelve lessons*. Erişim adresi: https://archive.org/details/ldpd_11162294_000

Demir, C. (2014). *Amerikan Board’un İzmir’deki faaliyetleri ve İzmir uluslararası kolej*. (Doktora Tezi). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Doğan, A. (2004). Maraş'ta misyonerlik faaliyetleri (XIX. yüzyılın ikinci yarısı ve XX. yüzyılın başlarında). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 11, 271-285. Erişim adresi: ergisosalbil.selcuk.edu.tr/susbed/article/view/734

Gündüz, Ş. (2005). Misyonerlik, TDV İslâm Ansiklopedisi, TDV İslâm Araştırmaları Merkezi.

Kahraman, N. (2020). Misyonerlerin Osmanlı coğrafyasına yönelik ilk matbaası Malta (1822-1833). *İlef Dergisi*, 7,1, 95-136. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/ilef/issue/54459/736317>

Kocabaşoğlu, U. (1991). *Anadolu'daki Amerika kendi belgeleriyle 19. yüzyılda Osmanlı imparatorluğu'ndaki Amerikan misyoner okulları*. Arba Yayınları, İstanbul.

Kocabaşoğlu, U. (2000). *Anadolu'daki Amerika, kendi belgeleriyle 19.yüzyılda Osmanlı imparatorluğu'ndaki Amerikan misyoner okulları*. İmge Kitapevi, Ankara.

Oymak, İ. (2010). *Metot ve çalışma alanları açısından Türkiye'de misyonerlik faaliyetleri*. Ankara Okulu Yayınları, Ankara.

Öztürk, A. (2007). Amerikan Board'un kuruluşu, teşkilatlanması ve Osmanlı Devleti'nde kurduğu misyonlar, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23, 63-74.

Taşkın, F. (2012). Antep'te bir misyoner üniversitesi: merkezi Türkiye koleji, *History Studies*, 4, 4, 415-431. Erişim adresi: <https://www.historystudies.net/dergi/tar20151288bf3.pdf>

Taşkın, F. (2017). Amerikan Board misyonerlerinin Türkiye'deki sağlık faaliyetleri (1833-1923). *Avrasya İncelemeleri Dergisi*, 6, 2, 149-176. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/398099>

Yücel, İ. (2005). *Kendi belgeleri ışığında Amerikan Board'un Osmanlı ülkesindeki teşkilatlanması*. (Doktora tezi). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>